

Zwicht Oekraïne onder druk van de oligarchen?

Een aanrijding, een inval en een huis dat in vlammen opgaat: (oud-)medewerkers van de centrale bank van Oekraïne worden geïntimideerd, tot ver buiten Kiev. Vice-gouverneur van de centrale bank Kateryna Rozhkova noemt het een regelrechte vendetta, eentje door rijke zakenlieden die willen dat de hervorming van de financiële sector wordt teruggedraaid. Rozhkova: 'En wie niet wil meewerken, krijgt problemen'.

→ PAGINA 21

'Oekraïne moet kiezen voor rechtsstaat, niet voor oligarchen'

Daan Ballegeer en Han Dirk Hekking
Amsterdam

Oekraïne staat onder zware druk van rijke zakenlieden om de hervorming van de financiële sector terug te draaien. Als Kiev zwicht, komt een nieuw steunpakket van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in gevaar, zo waarschuwt vicegouverneur Kateryna Rozhkova van de centrale bank van Oekraïne (NBU). Het verzet van de NBU leidt inmiddels tot intimidatie van bankbestuurders.

'Dit is niet langer een reeks van incidenten, dit is TERREUR', schreeuwde de centrale bank medio september in een persbericht. 'Het doel ervan is hervormers, van nu of uit het verleden, te intimideren, ons te verlammen, en ons het zwijgen op te leggen.'

De centrale bank kaartte daarmee de 'systematische aanvallen' aan op oud-gouverneur Valeria Gontareva, die in officieuze ballingschap leeft in Londen. Daar reed een auto over haar voet en scheurde weg. De politie viel binnen in haar flat in Kiev, een wagen die op naam stond van haar gelijknamige dochter ging in vlammen op. Datzelfde gebeurde met een huis van Gontareva.

VENDETTA

Een persbericht over de intimidatie van een ex-bankmedewerker, te midden van meldingen over de rentevoet en de uitgifte van nieuwe obligaties: dat zie je niet vaak bij centrale banken. In een gesprek met het FD in Amsterdam, waar ze een congres over banken steun bijwoonde, noemt vicegouverneur Rozhkova de aanvallen op ex-gouverneur Gontareva onomwonden 'een vendetta'.

Die zou zijn voortgevloeid uit een conflict dat de centrale bank heeft met de rijke zakenman (oligarch) Ihor Kolomoyski. Hij was grootaandeelhouder van de Oekraïense PrivatBank. Op instigatie van de NBU nationaliseerde de staat die bank in 2015, toen Gontareva dus nog gouverneur was bij de centrale bank. Onderzoek van de centrale bank bracht een kapitaaltekort van \$5,5 mrd bij PrivatBank aan het licht. De bank bleek geplunderd.

MILJARDEN TERUGBETALEN

De aanrijding en brandstichtingen zijn 'een signaal aan hervormers', zegt Rozhkova. 'Wie niet wil meewerken aan een schikking in de zaak-PrivatBank, krijgt problemen.'

Kolomoyski procedeert nog altijd tegen de nationalisatie. Hij wil zijn bank terug en dringt aan op een vergelijk. De vrees is dat president Volodymyr Zelensky, die als tv-komiek een show had op een tv-zender van Kolomoyski, en premier Oleksiy Honcharuk de oligarch tegemoet zullen komen.

De NBU wijst elk compromis met kracht af. Rozhkova: 'De wet verbiedt dat eenmaal genationaliseerde banken weer in handen komen van ex-aandeelhouders. Die kunnen proberen compensatie

Kateryna Rozhkova, vicegouverneur van de centrale bank van Oekraïne

FOTO: ROGER CREMERS VOOR HET FD

te krijgen via de rechter. Die moet maar besluiten of ze daar recht op hebben.'

Rozhkova, die vandaag in Washington met het IMF zal onderhandelen over een nieuw hulppakket voor Oekraïne, noemt het terugdraaien van de nationalisering van de PrivatBank voor het IMF 'een rode lijn'. 'Dat is ook logisch. We vragen vijf tot acht miljard dollar aan het IMF. Het zou absurd zijn als we daarvan \$5,5 mrd aan de voormalige aandeelhouders van PrivatBank schenken.'

De vicegouverneur geldt zelf als hervormer en tegenstander van mensen als Kolomoyski. Een rechter zette haar eerder uit haar functie, maar dat vonnis hield in hoger beroep geen stand. Fel: 'Natuurlijk zaten er oligarchen achter de rechtszaak tegen mij.'

Is ze niet bang voor fysieke aanvallen? 'Misschien ben ik wel de volgende.' Ze zegt het met een glimlach, die al snel weer verdwijnt. 'Helaas staan alle hervormers, en niet alleen die van de centrale bank, bloot aan aanvallen. Ik vrees voor nieuwe parlementsleden (Oekraïne ging in juli naar de stembus, de partij van president Zelensky won, red.). Zij moeten de gezondheidszorg en de energiesector verder hervormen en de privatiseringen voortzetten. Ik kan mij indenken dat zij zich zorgen maken over hun veiligheid.'

Premier Honcharuk en president Zelensky hebben recent benadrukt dat ze niet aan de centrale bank zullen komen, en dat ze niet met Kolomoyski onderhandelen. Toch circuleren geruchten over de vervanging van sommige directieleden bij de NBU, merkt Rozhkova op. 'En dat terwijl een recent goedgekeurde wet bepaalt dat zij gedurende hun benoemde termijn niet kunnen worden vervangen.' Bij een eerder steunpakket eiste het IMF nota bene nog dat de onafhankelijkheid van de centrale bank werd versterkt.

Dat rijke zakenlieden de centrale

bank onder druk proberen te zetten, kan Rozhkova nog enigszins begrijpen. 'Wat ik niet begrijp is waarom de staat ons niet steunt. Vandaag zijn de banken winstgevend, en goed gekapitaliseerd. De kapitaalratio is 15%. We zien het vertrouwen van de mensen terugkeren.'

SCHOONMAAKOPERATIE

De mede door de NBU gestimuleerde economische hervormingen hebben zich daarbij internationaal uitbetaald, schetst ze. 'We zien meer belangstelling bij beleggers voor ons schuldpapier.' De schoonmaakoperatie in de financiële sector heeft er daarnaast voor gezorgd dat de banken gezond zijn en weer geld uitlenen, onderstreept de vicegouverneur. De economie functioneert daardoor beter.

Sowieso zit het Oekraïne op dat vlak mee: de prijs van energie is gedaald, die van

grondstoffen gestegen. Ook valt de oogst dit jaar hoger uit dan vorig jaar.

Rozhkova: 'Onze economie is door de oorlog qua structuur wel wat veranderd (Oekraïne controleert een deel van de mijnen en zware industrie in het oosten van het land niet meer, red). We exporteren nu wat meer goederen in plaats van grondstoffen. We zien dat Oekraïne meer machines importeert, dus dat leidt tot meer productie. Het laat ons zien dat de economie sterker en beter wordt. Maar die positieve trend kan doorbroken worden als we de economie niet verder hervormen en de kwestie-PrivatBank niet wordt opgelost.'

De zaak is een indicator voor investeerders, denkt ze. 'Als de staat het overheidsbelang in deze zaak niet kan beschermen, dan betekent dat dat de oligarchen-economie terugkeert en dat er geen sprake is van een rechtsstaat.'

Vier staatsbanken

Oekraïne nationaliseerde tijdens de crisis in 2016 twee banken: PrivatBank en Ukrgasbank. PrivatBank is relevant voor het financiële systeem in Oekraïne, aldus Rozhkova. 'PrivatBank houdt 35% van alle spaartegoeden van natuurlijke personen in het financiële systeem aan en handelt de helft van alle betalingen tussen bedrijven en personen af.' Bij het getouwtrek om de bank boekte voormalig grootaandeelhouder Ihor Kolomoyski eerder dit jaar succes:

volgens de rechter was het nationalisatiebesluit onwettig. De NBU ging daarop in cassatie. Ondertussen tracht PrivatBank via een rechtszaak in Delaware tegen Kolomoyski compensatie te krijgen voor schade die de bank leed door het wegsluizen van geld via een vestiging op Cyprus. Kolomoyski en zijn partners kochten daarmee vastgoed en staalbedrijven in de Verenigde Staten. De centrale bank beschuldigt de oligarch ervan dat hij in zijn tijd

bij PrivatBank geld van spaarders gebruikte om zijn eigen bedrijven te financieren. In de Financial Times zei Kolomoyski dat hij PrivatBank niet terughoeft, maar wel \$2 mrd compensatie wil. Premier Oleksiy Honcharuk zegt PrivatBank en Ukrgasbank, alsmede staatsbanken Oschadbank en Ukreximbank, op termijn te willen verkopen. PrivatBank is inmiddels winstgevend. De bank verdiende over 2018 \$417 mln, tegenover \$832 mln verlies in 2017.

'Wie niet mee wil werken aan een schikking in de zaak-Privatbank, krijgt problemen'